

СПРАВА «СЕРГІЄНКО ПРОТИ УКРАЇНИ»

(CASE OF SERIYENKO v. UKRAINE)

(Заява № 72678/16)

Стислий виклад рішення від 7 листопада 2024 року

27 вересня 2016 року працівники Національного антикорупційного бюро України (далі – НАБУ) затримали заявника за підозрою у легалізації (відмиванні) майна, одержаного злочинним шляхом. Заявник стверджував, що під час затримання отримав тілесні ушкодження, які були задокументовані після його прибуття до ізолятора тимчасового тримання ГУМВС України у місті Києві. Наступного дня Шевченківський районний суд міста Києва зобов'язав НАБУ провести розслідування за фактом стверджуваного жорстокого поводження. Пізніше заявник подав офіційну скаргу до прокуратури міста Києва на жорстоке поводження з ним. 29 вересня 2016 року Солом'янський районний суд обрав заявнику запобіжний захід у вигляді тримання під вартою. 03 жовтня 2016 року заявник оскаржив цю ухвалу, проте засідання Апеляційного суду міста Києва (далі – апеляційний суд) двічі переносилися, оскільки не були передані матеріали справи із суду першої інстанції. 02 листопада 2016 року апеляційний суд розглянув апеляційну скаргу заявника та залишив її без задоволення. До березня 2017 року всі напрями розслідування стверджуваного жорстокого поводження із заявником були закриті; було встановлено, що дії працівників НАБУ були правомірними; слідчий НАБУ однією з постанов закрит провадження у зв'язку з відсутністю в діях складу кримінального правопорушення. Заявник оскаржив цю постанову, однак районний суд повернув його скаргу як таку, що була подана після закінчення встановленого законом строку. Заявник не оскаржив це рішення суду. До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявник скаржився за статтею 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) у зв'язку із жорстоким поводженням працівників правоохоронних органів під час його затримання та на непроведення ефективного розслідування у зв'язку з цим; за пунктом 4 статті 5 Конвенції та пунктом 1 статті 6 Конвенції у зв'язку з надмірною тривалістю розгляду скарги заявника на ухвалу суду про застосування до нього запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою. Розглянувши скарги заявника Європейський суд нагадав, що з метою проведення ефективного розслідування особи, відповідальні за його проведення, мають бути незалежними від осіб, щодо яких проводиться таке розслідування. Це означає не лише відсутність ієрархічного чи інституційного зв'язку, а й практичну незалежність. Європейський суд зазначив, розслідування стверджуваного жорстокого поводження працівників НАБУ з заявником проводилося тим же органом (тобто самим НАБУ) і що цей факт сам собою свідчив, що розслідування скарг заявника на жорстоке поводження не мало необхідного елементу незалежності, та констатував порушення процесуального аспекту статті 3 Конвенції. Європейський суд зазначив, що йому не було надано копії постанов НАБУ

про закриття кримінального провадження за фактом стверджуваного жорстокого поводження із заявником і не надав жодних пояснень щодо їхньої відсутності. Таким чином, не спростовані твердження заявника, що він був потерпілим від жорстокого поводження працівників правоохоронних органів. Європейський суд вказав, що наведених висновків достатньо для встановлення, що заявник був підданий жорстокому поводженню, яке слід кваліфікувати як нелюдське та таке, що принижує гідність та констатував порушення матеріального аспекту статті 3 Конвенції. Розглянувши інші скарги заявника Європейський суд зауважив, що апеляційну скаргу заявника на ухвалу суду про застосування до нього запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою апеляційний суд розглянув протягом 28 днів. Розглянувши всі надані йому матеріали та у контексті його висновків в аналогічних справах, Європейський суд дійшов висновку, що розгляд апеляційним судом скарги заявника був надмірно тривалим, та констатував порушення пункту 4 статті 5 Конвенції.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. Оголошує заяву прийнятною;
2. Постановляє, що було порушено процесуальний аспект статті 3 Конвенції;
3. Постановляє, що було порушено матеріальний аспект статті 3 Конвенції;
4. Постановляє, що було порушено пункт 4 статті 5 Конвенції у зв'язку з надмірною тривалістю апеляційного провадження;
5. Постановляє, що: (а) упродовж упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявнику 15 000 (п'ятнадцять тисяч) євро та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися, в якості відшкодування моральної шкоди; ця сума має бути конвертована в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу; (b) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (simple interest) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти;
6. Відхиляє решту вимог заявника щодо справедливої сатисфакції.